

STUURGROEP LEEFMILIEUKWALITEIT IN GENK-ZUID

PERSMEDEDELING 20 NOVEMBER 2020

Vandaag vond de stuurgroep leefmilieukwaliteit Genk-Zuid plaats waarin de betrokken gemeenten, provincie Limburg, Vlaamse overheidsdiensten en het lokale bedrijfsleven zetelen. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) stelde de nieuwe meetresultaten lucht voor. Het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG) maakte een inschatting van de betekenis van de meetresultaten voor de gezondheid van de omwonenden van het industriegebied.

Hoe zit het met de luchtkwaliteit in 2019 en 2020?

Zware metalen

In 2019 werd de Europese grenswaarde voor lood en de Europese streefwaarden voor arseen, cadmium en nikkel gehaald. Wel blijven de concentraties van nikkel, chroom en mangaan in Genk de hoogste van het Vlaamse meetnet. Voor chroom en mangaan zijn er geen Europese streefwaarden. In de eerste 7 maanden van 2020 zijn de nikkelconcentraties vergelijkbaar met 2019; de chroom- en mangaanconcentraties zijn iets hoger.

Sinds de start van de metingen ligt het jaargemiddelde van kwik ver onder de advieswaarde (1.000 ng/m³) gedefinieerd door de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO). Af en toe worden kortstondige, verhoogde concentraties gemeten.

Andere parameters

De VMM voert **dioxine-** en **PCB-**depositiemetingen uit in de industriezone (Swinneweyerweg) en in de Loskaaistraat (de dichtstbijzijnde woonzone). De gemeten deposities van dioxines en PCB's in de woonzone zijn veel lager dan deze in de industriezone. In 2019 en de eerste helft van 2020 lagen de maanddeposities en de jaargemiddelde depositie onder de drempelwaarden. Deze drempelwaarden zijn niet opgenomen in de Vlaamse wetgeving. De VMM gebruikt de drempelwaarden om aan te geven/in te schatten welke regio's opvolging verdienen. De verontreiniging is het hoogst in de industriezone zelf, vlak bij Stevens Recycling (voorheen Stelimet). Aangezien er op deze locatie geen link met de voedselketen is, gebeurt er op deze locatie geen toetsing aan de drempelwaarden. Op een nieuwe meetplaats in Zutendaal, vlak bij Euregio Recycling Belgium, worden ook verhoogde PCB-deposities gemeten. Vermits er in dit industriegebied woningen liggen, is opvolging nodig.

Vanaf 2009 meet de VMM de concentraties aan **vluchtige organische stoffen** zoals **tolueen** in de Mondeolaan. In 2019 werd de WGO-weekadvieswaarde en de WGO-geurdrempel gerespecteerd. Voor tolueen is er sinds 2015 opnieuw een stijgende trend die stabiliseert vanaf 2017. Voor **benzeen** werden de Europese grenswaarde en VLAREM-grenswaarde niet overschreden in 2019, de gemeten concentraties waren laag.

De VMM meet vanaf 2019 **fijn stof** (PM₁₀ en PM_{2,5}) in E. Fabrylaan in Genk. Ook voor fijn stof voldeden in 2019 alle gemeten concentraties aan de Europese grenswaarden. De WGO-advieswaarden voor PM₁₀ en PM_{2,5} werden in 2019 overschreden. Dit is vergelijkbaar met de rest van Vlaanderen.

De VMM meet **polycyclische aromatische koolwaterstoffen** in fijn stof (PM₁₀) in de Bethaniëstraat. Op deze meetplaats ligt het jaargemiddelde van 2019 voor benzo(a)pyreen op 0,10 ng/m³ en dus ruim onder de Europese streefwaarde van 1 ng/m³. Dit gemiddelde is iets lager dan het gemiddelde van het volledige Vlaamse meetnet (0,13 ng/m³) over heel 2019. Voor de eerste 4 maanden van 2020 zien we eenzelfde patroon. Het voorlopig gemiddelde voor Genk blijft op 0,10 ng/m³ terwijl het gemiddelde van het meetnet ook 0,10 ng/m³ bedraagt.

Hoe zit het met de impact op de gezondheid van de omwonenden?

Zware metalen

Er blijft een verhoogd risico op gezondheidseffecten bestaan door de aanwezigheid van zware metalen in de omgevingslucht. Dit risico is het hoogst in de nabijgelegen woonzones ten noordoosten van de industriezone Genk-Zuid. Zorg en Gezondheid beoordeelt dit extra risico niet als onaanvaardbaar hoog, maar vooral de concentraties (zeswaardig) **chromium** en in mindere mate **nikkel** zijn gezondheidkundig niet verwaarloosbaar. De longen zijn het meest gevoelig voor blootstelling aan deze zware metalen: levenslange blootstelling aan de gemeten concentraties houdt een extra risico op longkanker in. Verdere inspanningen om de emissies te doen dalen, zeker voor zeswaardig chromium, blijven vanuit gezondheidkundig standpunt wenselijk.

Andere parameters

De **dioxine-achtige-PCB's** in de omgeving van de schrootverwerkende bedrijven in Genk-Zuid en Zutendaal blijven een aandachtspunt. Omwonenden kunnen blootstelling vermijden door geen eieren van eigen kippen te eten, zoals reeds in het verleden geadviseerd.

De gemeten concentraties **fijn stof, benzeen en PAK's** in de omgeving van Genk-Zuid zijn gezondheidkundig relevant maar de concentraties zijn evenwel vergelijkbaar met de situatie in de rest van Vlaanderen.

Preventietips

Door het toepassen van enkele eenvoudige preventietips kunnen de risico's aanzienlijk verlagen. Deze kan je terugvinden op www.genk.be/genkzuid. Natuurlijk blijft bronopsporing en bronaanpak de belangrijkste maatregel.

Rapporten

VMM en AZG publiceerden recent hun rapporten over de meetresultaten in de omgeving van Genk-Zuid voor de periode 2017-2019:

- VMM-rapport 'Luchtkwaliteit in Genk met focus op de periode 2017-2019' (VMM, 2020, <https://www.vmm.be/publicaties/luchtkwaliteit-in-genk-2017-2019>);
- AZG-rapport 'Volksgezondheidskundige interpretatie van lucht- en depositiemetingen in Genk-Zuid met focus op de periode 2017-2019 (AZG, 2020, <https://www.zorg-en-gezondheid.be/aandachtsgebieden-en-humane-biomonitoring>).

Verdere acties

Om een verdere daling van de chromium(VI)- en nikkelemisaties te realiseren werd, mede ingegeven door de bijzondere voorwaarde in de milieuvergunning van Aperam, in 2017 een actieplan voor de periode 2017-2020 uitgewerkt. Aperam engageert zich om te blijven werken aan mogelijk nieuwe acties om ook de emissies van Cr(VI) verder te doen dalen. Over de voortgang werd er eind september gerapporteerd.

De resultaten voor de nieuwe meetplaats voor dioxine- en PCB-depositiemetingen in de buurt van het schrootverwerkend bedrijf (Euregio Recycling Belgium) in Zutendaal worden nauwgezet opgevolgd.

Vanuit het departement Omgeving lopen de Vlaamse campagnes "Gezond uit eigen grond" en "Stook slim" in 2020-2021 verder.

Met de Vlaamse Green Deal Huishoudelijke houtverwarming die op 22 oktober 2018 werd ondertekend en die momenteel in uitvoering is, is het de bedoeling om via een systematische aanpak, een gestructureerd actieplan en een brede samenwerking van betrokken overheidsinstellingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere betrokken actoren tot oplossingen te komen die de uitstoot en negatieve impact van huishoudelijke houtverwarming verder drastisch beperken. De acties van de Green Deal richten zich niet enkel op een versnelde uitfasering van de oude en vervuilende houtkachels en open haarden, maar zetten ook in op een betere dimensionering en plaatsing, beter onderhoud en nazicht en een slimmer gebruik van het houtstooktoestel. Immers, ook de installatie, het onderhoud en het stookgedrag hebben een grote invloed op de uitstoot van o.a. fijn stof, zowel bij oude als nieuwe toestellen. Wat het verbeteren van het stookgedrag betreft zal voornamelijk gesteund worden op nieuwe communicatiecampagnes en de uitwerking van een code van goede praktijk. Wat dimensionering, plaatsing, onderhoud en inspectie betreft is Vlaamse regelgeving een mogelijke piste. De laatste stand van zaken kan u terugvinden op <https://omgeving.vlaanderen.be/green-deal-huishoudelijke-houtverwarming>.

De stuurgroep Genk-Zuid blijft de situatie nauwgezet opvolgen en zorgt voor een verdere gecoördineerde aanpak.